

Differentieret vedligehold af kirkebygninger

Screeningsprocessen

*Morten Larsen
museumsinspektør og kirkekonsulent
Oldtid, Middelalder & Renæssance*

Nationalmuseet

 National Museum of Denmark

- April-maj 2022: Screeningsdesign drøftes og diskuteres
- Maj-juni 2022: Første provstiscreening
- Juni 2022: Evaluering og tilpasning af screeningsdesign
- Juni-november 2022: Screening af øvrige provstier

Grundlaget

- Danmarks Kirker, Trap Danmark
- Antikvarisk-Topografisk Arkiv
- Seneste provstisynsrapport
- Fysisk besøg i kirkerne

Første screening – Lolland Østre Provsti

Gennemgang af kirkernes væsentlige kulturværdier

- Landskabelig placering, kulturmiljø
- Kirkebygningen
- Inventar

Kategorisering af bevaringsværdi i 3 niveauer

- Screeningerne gennemføres af Nationalmuseet og den Kongelige Bygningsinspektør i fællesskab
 - NM er pennefører og forholder sig til definering af væsentlige bevaringsværdier
 - KBI+NM forholder sig i fællesskab til vedligeholdelsesudfordringerne

Øvrige screeninger

– Kalundborg, Morsø, Varde og Salling

Gennemgang af kirkernes væsentlige kulturværdier

- Landskabelig placering, kulturmiljø
- Kirkebygningen
- Inventar

Kategorisering af bevaringsværdi i 4 (6) niveauer

Gennemgang af vedligeholdelsesudfordringer med udgangspunkt i seneste provstesyn

- Tag og fag
- Inventar og kalkmaleri
- Klima

Kategorisering i 4 niveauer

Nogle samlede iagttagelser I

- Hovedparten af kirkerne er kendetegnet ved mange forskellige væsentlige bevaringsværdier både kvalitativt og kvantitativt:
 - Arkitektur (materialer, bevaringsgrad/særlige bevaringsforhold, regionale grupper og særtræk, alder, kronologi etc.)
 - Inventar (bevaringsgrad/særlige bevaringsforhold, lokale/regionale/nationale kunsthistoriske bevaringsværdier)

Nogle samlede iagttagelser II

- En stor del af de screenede kirker er i overordnet fin stand.
- Behov for en struktureret og ensartet synspraksis med inddragelse af sagkyndig bistand
- Indhentning af rådgivning og vejledning i rette tid
 - Faglig rådgivning (folkekirkens konsulenter)
 - Strukturel rådgivning (provsti og stift)
- Løbende vedligehold – puljet vedligehold – overvedligehold
 - Kalkningsopgaver
 - Murværksvedligehold
 - Styr på indeklima

Dilemma I: Kulturværdi som dynamisk entitet

Dilemma II: Kulturværdi vs. nødvendigt vedligehold

KIRKE 1

- Tagværk af enestående national kulturværdi – der er utæt
- Kirken rummer bevaringsværdige kalkmalerier og væsentligt historisk inventar

KIRKE 2

- Tagværk uden kulturværdi – der ligeledes er utæt
- Kirken rummer bevaringsværdige kalkmalerier og væsentligt historisk inventar

Langsigtede vedligeholdelsesplaner

- Strukturelt værktøj (logistisk, processuelt, økonomisk) på (eks.) provstiniveau
- Værktøj af relevans ved både trængt og mindre trængt økonomi
- Værktøj der tilgodeser langsigtede og komplicerede bevaringsløsninger (eks. kalkmalerier)

Forside

Gudstjenester

Aktiviteter

Kontakt ▾

Sådan gør du

Kirkebladet

Sket ▾

Historie ▾

Møder ▾

Nationalmuseets vurdering af kirkerne på Mors, især i Sydmors Pastorat

Kirkerne på Mors har alle haft besøg af et team bestående af den Kongelige Bygningsinspektør og Nationalmuseet.

Formålet med runden var "at klarlægge, hvilke antikvariske værdier, der findes i kirkernes bygninger og inventar, samt at give antikvarisk og arkitektfaglig sparring i forhold til udfordringen med kirkernes vedligehold", samt at kategorisere kirkerne i en af fire overordnede kategorier, nemlig enten

1. Meget stor antikvarisk interesse
2. Stor antikvarisk interesse
3. Middel antikvarisk interesse eller
4. Lav antikvarisk interesse.

Rapporten konkluderer, at samtlige middelalderkirker på Mors falder i gruppe 2, og at det er kendetegnende for kirkerne, at der er et højt vedligeholdelsesniveau, og at det er tydeligt, at menighedsrådene og kirkernes ansatte udfører et stort arbejde for at sikre, at kirkerne fremstår vedligeholdte.

Rapporten anbefaler, at menighedsrådene udnytter de muligheder, der findes, for at indhente råd og vejledning fra de kirkelige konsulenter.

En samlet vurdering af pastoratets kirker:

Generelt: Alle fire kirker rummer meget gammelt, fint og særdeles bevaringsværdigt inventar.

Vester Assels: Kirken står fin, og der er god sammenhængskraft mellem elementerne i kirken.

Øster Assels: Kirken står foran indvendig renovering, og er en repræsentant for lokalområdets arkitektur i middelalderen.

Blidstrup: Kirkerummets helstøbthed er meget høj, og skibets døre har en for landsdelen rig og sjælden udsmykning. Kirken har p.g.a. sin herregårdstilknytning en stor kulturhistorisk interesse.

Vejslev: Kirken er præget af forskellig æstetik i kor og skib, men med fine eksempler på romansk stenhuggerkunst.

Hele rapporten kan læses [her!](#)